

DE TELEFOON VAN KRAANSCHOT

een waar gebeurd verhaal verteld door Leo Op De Beeck

Kraanschot,
Zeven huizen en 'n varkenskot!

Kraanschot is 'n verloren gehucht en in dien tijd stonden er maar zeven huizen. Kleine boerderijtjes allemaal met 'n mager akkerken er voor en 'n ros beemdaken er achter. Het volk dat er toen woonde was goed als boter, maar arm als de hei. Zwart brood met smout en 'stoemp' met vet uit 't pruttelpanneke was er de dagelijkse kost. Die boerkens hadden allemaal meer kinderen dan koeien. De klein mannen liepen er altijd met 'n zwart gezicht en 'n natten neus en ze werden geen drie keren in 't jaar met zeep gewassen. Zulk volk woonde daar. Goed genoeg, maar ocharme, zó arm!

De grond was er zo koppig en schraal, dat geen worm het er kon uithouden. En met veel moeite en zweet konden de boerkens er amper genoeg aardappelen en koren voor hun zelve uithalen. Alleen de melk van hun koeien bracht er wat geld in huis. Die moest elke morgen weggebracht worden naar de melkerij, 'n dik uur ver. Voor dag en dauw moesten de mensen van Kraanschot hun bed uit om hun koeien te melken en elk had zijn beurt om de melk weg te voeren.

Nu had er daar niemand 'n wekker of 'n klok en het gebeurde soms –in de winter viel het nogal dikwijls voor – dat ze te lang sliepen. De voerman kwam dan te laat op de melkerij en mocht met volle lading terug rijden. En dat was dan 'n echte ramp voor de sukkelaars. Daar moest waarachtig iets op gevonden worden.

Guust Van Massenhoven die vond er wat op.

Die Guust was zo'n rare kwibus van 'n vent. Een die 't hele jaar met zijn kletskep bloot liep, altijd met 'n zotte lach op zijn gezicht en 'n zotte slag op zijn tong. Hij werd er door iedereen voor 'n halve gare versleten. Maar, tussen haakjes gezegd, die Guust, hij alleen, had meer gezond verstand dan al het volk van Kraanschot samen.

Op 'n schonen dag nu was Guust met zijn hoogkar naar Turnhout gereden om er 'n kalf te leveren. En toen kwam hij terug met 'n rol koperdraad, 'n rol die wel honderd kilo woog! Het geld van zijn kalf was er voor de helft aangebleven. Zijn vrouw ging nogal te keer toen ze dat van hem hoorde en ze schold hem zijn huid vol. Maar zulke dingen was Guust van haar al lang gewoon. En terwijl ze zo haar nestel afdraaide, zat hij daar heel kalm zijn patatten-met-lawaaisaus te eten. En hij zei alleen maar dit: "Zwijg, mens... dat brengt allemaal zijn intrest op!"

De zondag daarop was het grote vergadering op Guust zijn binnengeleg. Daar stonden ze toen allemaal bijeen, de zeven boeren van Kraanschot: Guust, Jan Haas, de Keutel, Kwakkel-Mette, Poepes, Dag-Jan en den Toot. En Guust deed er zijn plan uiteen. En toen zijn burens goed en wel begrepen wat Guust van plan was, vonden ze 't gewoon geniaal van hem.

En Dag-Jan, die zei het:

- Guust, ge zijt bijlange zo zot niet als dat g'er uit ziet!

Maar complimenten waren er niet nodig, zei Guust, en ze zouden maar dadelijk aan het werk gaan. De draad werd afgerold en van het ene huis naar het andere gespannen. Ze kaptten gaten in de gevels en ze trokken den draad dwarsdoor de huizen heen, zo dat hij juist boven het bed hing waar de boer sliep.

Maar telkens ze aan 'n ander huis begonnen, moest de boer, die daar woonde, eerst met geld voor de dag komen.

"Zoveel was 't voor den draad", zei Guust, "gedeeld door zeven, dat maakt zoveel per man."

Hij toonde hun 'n papierke en daar stond de rekening op. En die rekening was zo juist, dat Guust niet alleen zijn geld terug kreeg, maar er nog 'n half kalf aan overhield.

"Dat is voor de uitvinding", zo stelde hij zijn geweten gerust. Op 'n paar uren kregen ze 't klaar met de draad. Toen kwam het tweede werk. Boven het bed van elke boer bonden ze 'n dikke knuppel stevig aan de draad vast. En daar hingen ze dan nog hun riem met paardenbelletjes bij. Dag-Jan had zo geen riem en 'n bel was hij ook niet rijk. Daar deden ze 't dan maar met 'n emmer en 'n versleten pollepel.

- En nu gaan we 't ding eens laten werken, zei Guust.

Hij nam ze allemaal mee naar zijn kelderkamer. En het werd daar 'n heel gewichtig ogenblik, want Guust nam de zaak ernstig op.

- Stelt u eens voor, mensen, zo sprak hij, dat er 's nachts eens wat gebeurt. Dat er, om maar iets te zeggen, bij iemand van ons brand uitbreekt. Wat dan, mensen? Eer we malkander verwittigd hebben is ons kotje al helemaal opgebrand. Wilt ge geloven dat, zolang we hier wonen, ons leven aan 'n zijden draad heeft gehangen? Ja, dat geloofden ze toen allemaal.

- En nu hangt het tenminste aan 'n koperen draad, zei Dag-Jan.

Guust ging toen op zijn bed liggen en deed of hij sliep. "Hrr !... Hrr !..."

Dan werd hij wakker, geeuwde en wreef zijn ogen uit en zat daar opeens dwaas rond te kijken. En opeens: "Huup !" Hij sloeg zijn armen uit, greep de knuppel en begon daar verwoed aan te trekken en te sleuren.

- Nu spookt het bij ulie, zei Guust tot Poepes, zijn naaste buur. Gij wordt er wakker van en ge doet hetzelfde. En den Toot ook en op 'n paar minuten is heel Kraanschot op de been. En te laat komen op de melkerij, dat bestaat niet meer. Die 's morgens eerst wakker wordt, die telefoneert al de anderen uit hun bed. Begrepen, mensen?

- Ik ga ook eens telefoneren, zei Poepes en hij trapte het af, naar huis.

En 'n paar minuten nadien begonnen de belletjes boven Guust zijn bed te rinke-

len en te rammelen, genoeg om 'n dove wakker te maken.

- Poepes is er al mee weg. Zoudt gijlie het ook eens niet proberen, mannen?

En daarmee kreeg Guust al dat volk de deur uit.

En dien nacht ging er in heel Kraanschoot geen enkele koe liggen en geen hond durfde er zijn snuit buiten zijn hok te steken. Want ring-aan-een ging de telefoon. De boeren vonden er allemaal hun aardigheid in en de een wilde voor de ander niet ophouden. "Djing-djing-djing !..." zo dansten de belletjes en "ruut-ruut..." zo schuurde de draad langs de geveltjes. Die koeien en die honden dachten niet beter of al de heksen van de Kempen waren in Kraanschoot samengekomen.

En Kwakkel-Mette, 'n vent als 'n reus, was de eerste die 'n ongeluk had met zijn telefoon. Een dubbel ongeluk. Kwakkel-Mette telefoneerde maar, die eerste nacht, zonder ophouden, deels uit plezier, deels om zijn Trees te plagen, die er niet mee om kon. Hij trok en deed zo lelijk, tot opeens de koord brak waarmee zijn knuppel aan de draad was gebonden. En... klabatter !... Kwakkel-Mette viel zijn bed rats uiteen. En zijn Trees !... Ge kunt denken hoe kwaad die was! Ze kreeg die knuppel te pakken en Kwakkel kreeg er van op zijn knoken, zoveel hij maar hebben wou. Dat was zijn tweede ongeluk.

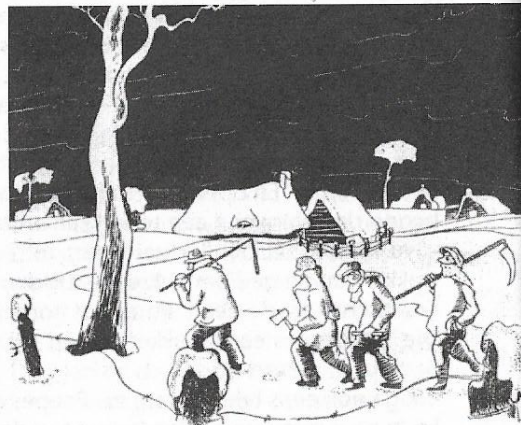
En Dag-Jan – die met zijn emmer en zijn pollepel – was het tweede slachtoffer van de telefoon. Die emmer en zijn maat deden het anders heel goed. Ze rammelden en maakten 'n lawaai, genoeg om 'n heel begijnhof op stelten te zetten. Maar op 'n gegeven ogenblik raakte die emmer los en Dag-Jan kreeg hem op zijn smikkel. Hij had 'n blauw oog en 'n snee in zijn lip.

Bij Poepes viel er 'n zij spek van de zolder. En Jan Haas, die amper vijftig kilo woog, die telefoneerden ze rats uit zijn bed.

Maar anders gebeurde er niets en allemaal waren ze 't er mee eens om te zeggen dat die uitvinding van Guust er zijn mocht. Guust zelf was echter niet om aan te spreken na die beroerde nacht.

En de een na de ander, nam hij zijn geburen eens goed onder handen. Zo mochten ze nu precies met zijn telefoon niet gaan leven! Of vergaten ze soms dat het ding 'n hoop geld had gekost? Neen, ze mochten er geen lolletje van maken en alleen maar telefoneren als er daartoe reden bestond.

Dat deden ze voortaan en de telefoon rinkelde nog alleen 's morgens, als het

tijd was om de koeien te melken. En zo ging alles goed, weken achtereen. Tot op zekere nacht, 't was in 't putteke van de winter en de sneeuw lag voeten dik, de telefoon ging. En al de boeren schrokken wakker en trokken hun broek aan.

"Djing-djing-djing!" ging het, zonder ophouden.

Alarm! Brand, dieven of wat anders! De boeren zochten gauw naar 'n gaffel, 'n bijl of 'n vlegel. En moedig boorden ze door de dikke sneeuw en de dikke duisternis. Bij Dag-Jan was er niets gebeurd, bij den Toot evenmin, bij de Keutel ook niet en bij Jan Haas was alles dik in orde. Bij Poepes, daar was het te doen. Toen ze aan zijn deur stonden, hoorden ze hem bezig aan de telefoon en ze hoorden Mie van Poepes kabaal maken.

"Heidaar!" brulden de mannen. "Open!... Hier zijn we!" Maar hoe schrok Mie toen ze die besneeuwde duivels daar zag binnentuimelen. Zo wild keken die en zo driftig zwaaiden ze hun wapens.

Wat er gebeurd was? Wel niets, helemaal niets. Alleen dat Poepes... Ja, ze moesten maar eens komen kijken. En toen zagen ze het. Poepes zat rechtop in zijn bed te zingen

En Mie Katoen

Kom merrege noen...

Zijn slaapmuts stond scheef en zijn zatte ogen keken lachend naar de mannen. En hij telefoneerde maar in de maat van zijn lied.

En Mie vertelde van Poepes, dat hij die namiddag zijn pacht ging betalen bij de brouwer. En die had hem vol bier gegoten. Poepzat was Poepes thuis gekomen en Mie had hem maar dadelijk in zijn bed gefrommeld. Midden in de nacht werd hij plots wakker, dat kieken van 'n vent, en toen begon hij aan de telefoon te sleuren. Mie had hem genepen en geduveld, 't kon niet meer, maar ze kreeg er hem niet af. Zo, nu wisten ze 't. Guust en Dag-Jan en al die anderen stonden daar te daveren van kwaadheid. En Poepes – hij wist het niet, de vent – die mocht waarachtig van geluk spreken dat ze hem daar toen niet doorstoken of gekloven hadden.

En Jan Haas, ocharme... Dat vernamen ze eerst de volgende dag. Die was in den donkere verloren gesukkeld, had heel de nacht rondgedoold, en toen het licht werd stond hij daar twee uren van huis, midden op de hei, te geelogen.

En dat heeft hij Poepes nooit kunnen vergeven.

Na dit avontuurtje bleef de telefoon van Kraanscot weer regelmatig werken en niemand maakte er nog misbruik van. En vele jaren nog hadden z' er hun gerief aan. Toen kwam de oorlog en de boeren raakten er bovenop. Ook die van Kraanscot. En Poepes – die eeuwige spelbreker, – die kocht toen 'n wekker. Een week later deed Dag-Jan hetzelfde en nog geen maand nadien hadden z' er allemaal een.

En hun telefoon hebben ze afgebroken. Elke kreeg zijn deel van de draad. De enen maakten er stroppen van en de anderen hingen er hun was aan te drogen.

(Uit Corsendonca, 26ste jaargang jan-feb-maa 2007, p 35-41 maar met een aantal kleine aanpassingen naar de huidige schrijftaal)

Wie is Leo Op de Beeck? Hij werd op 9 september 1905 te Oud-Turnhout geboren en groeide op in het gehucht, waar zijn vader hoofdonderwijzer was en zijn moeder onderwijzeres. Van 1920 tot 1924 was hij onderwijzer en van 1941 tot 1966 hoofdonderwijzer van de gemeentelijke jongensschool in zijn geboortedorp. In 1928 huwde hij Alberta Driesen, die hem zeven kinderen zou schenken. Datzelfde jaar debuteerde hij als schrijver met het kinderboek "Ri. Uit het leven van een Kempische Rakker". Hij deed dit onder het pseudoniem Leo Heibos, dat hij tot 1933 zou blijven gebruiken. Zijn kinderboeken volgden elkaar in een snel tempo op en hij werd bij de jeugd zeer geliefd. Daarnaast schreef hij in de dertiger jaren voor het weekblad "Zondagsvriend" talrijke korte verhalen. Voor zijn jongensboek "Bij de Vlieghaven" (1941) ontving hij de vijfjaarlijkse Interprovinciale Prijs voor Vlaamse Letterkunde. Hij was voorts de samensteller van het album "Volk uit de Kempen", in 1941 voor de Vereniging van Kempische Schrijvers ten bate van Winterhulp uitgegeven en nu door bibliofielen zeer gezocht. Na 1945 ontpopte hij zich bovendien als romancier. Hij publiceerde toen op korte tijd vier krachtige landelijke romans: "De moeder van het Dorp" (1947), "De Wildeman" (1949), "De Indringer" (1951) en "De rechtvaardige Heer" (1953). Behalve als letterkundige was Leo Op de Beeck ook actief als animator van het verenigingsleven, als reisgids en als voordrachtskunstenaar. Hij gaf vaak vertelavonden en diste dan als boer verkleed, zeer boeiende "vertelsels" op, onder meer het verhaal van Gust Van Massenhoven en zijn telefoon in Kraanschot. Leo Op de Beeck overleed te Turnhout op 29 oktober 1972.

De volksschrijver en de volkverteller: Leo Op de Beeck ten huize van Gust Van Massenhoven, de haast legendarische oude boer uit het Tielense Kraanschot en die later verhuisde naar Schoonbroek.